

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTI: DR. RÉVÉSZ IMRE. FŐMUNKATÁRS: DR. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Tisza István — a Hegyi Beszéd embere.

Csánki Benjámint e. i. prorektor megnyitóbeszéde a Tisza István Tudományegyetem emlékünnepején 1931 április hó 29-én.

Mélyen tisztelt Közönség! Bizonyosan sokan ismerik Önök közül azt a jellemző képet, amely Tisza Istvánt úgy ábrázolja, mint a hóval lepett Kárpátokon őrt álló katonát. — Ebben a képben van az Ő lelke. Ő részt vesz abban a háborúban, aminek megindítását mindvégig ellenezte. Nincsen szomorúbb sors, mint olyan dologért küzdeni, aminek a helyességéről nem vagyunk meggyőződve. És Ő többet tett ennél. Egy szó nélkül túri, hogy a veszendő háborúért Őtet tegyék felelőssé csupán azért, mert mint államférfi, majd mint katona, ott marad az őrhelyen. Sőt kitarja keblét a gyilkos golyóknak is olyan cselekedetért, amelyért mások a felelősök. „Az Isten ítélt köztem és ti közöttetek.” Ez az Ő gondolata. Ebben a magasabb világban él. Nem személyes ügyének tekint az egész dolgot. Valami fensőbb eredetű fény esik arcára, ami megvilágítja azokat a szavakat, amiket az Evangélium Szentje mondott egykor a hegyen: „Boldogok vagytok, ha hazugságot mondanak ellenetek Én érettem.” Ti vagytok a földnek savai. Ha a só megízetlenül, nem jó azután semmire. Aki arcul üt téged jobbfelől, fordítsd felé a másik orcádat is. És aki törvénykezni akar veled és elvenni a te alsó ruhádat, engedd oda néki a felsőt is. És aki téged egy mérföldre kényszerít, menj el vele kettőre. Áldjátok azokat, jót tegyetek azokkal, imádkozzatok azokért, akik háborgatnak és kergetnek titeket.” Ezek a szavak magyarázzák a Tisza István életét. És az Ő élete magyarázza ezeket a szavakat: ezeket a kategorikus imperativusokat és az emberi nem nyomorúságát, amelynek zátonyáról a maga erején a bocsánat ereje nélkül sohasem bír megszabadulni. Vagyis a megbocsátásnak határtalannak kell lenni, mint határtalan az emberi nyomorúság, amelynek tükre a Hegyi Beszéd. Ezt érezte meg Tisza.

És ez az Ő életének legmélyebb tanulsága. A megbocsátásért mindennap imádkoznunk kell és mindennap cselekednünk kell. Érdemes ezen elgondolkozni most, midőn az Ő születésének emlékét ünnepeljük. Csupán a fensőbb eredetű szeretet és a türelem hősi erénye az, ami féken tartja a Tisza sanguinikus véralkatát és rendkívül érzékeny lelkét. Ez az, ami győzelemre segíti önmaga fölött a folytonos bántalmak között. „Őtet sokan gyűlölték. Ő nem gyűlölt senkit.” Mihelyt mártírhálálával kiálszik a szeretet és türelem csillaga: bekövetkezik a csillagtalan éjszaka, a forradalom és a nemzeti bukás.

Óh, Tisza István szelleme: óh, Szeretet és Türelem! Szállj alá ennek a hazának a fiaira. És szállj alá erre a Tisza István Tudományegyetemre!...

Az új liturgia, különös tekintettel a debreceni viszonyokra.

4. Az énekügy.

Hosszú szünet után újból folytatom és Isten segítségével tovább is folytatni szándékozom ezt a cikksorozatot. Az eddig történtek s méginkább a nem történtek ugyan eléggé meggyőzhettek arról, hogy ennek a cikksorozatnak a közvetlen hatása majdnem egyenlő a semmivel, különösen Debrecenben. De hiszen én nem is a közvetlen hatásra törekszem. Csak eszméltetni szeretnék s arra figyelmeztetni, hogy az új liturgia micsoda hatalmas meggazdagítási lehetőségeit nyújtja magyar református egyházunk lelki életének. Olyan lehetőségek ezek, amelyek eddig nagyjából kiaknázatlanul heverték, pedig egyéb nagy értékek mellett az a (mai időkben különösen megbecsülhetetlen) előnyük is megvan, hogy — nem kerülnek pénzbe.

Áll ez kiváló mértékben gyülekezeti istentiszteleteink egyik legsebhetőbb pontjáról: az éneklés ügyéről.

Az én nagyon szerény véleményem szerint ugyanis föltétlenül bizonyos az, hogy teljesen

ugyanazzal a költséggel, amelybe ma kántori állásaink, elemi, középfokú, tanítóképző, meg lelkészképző-iskoláink és egyes gyülekezetépítő (ú. n. belmissziói) munkaágaink fenntartása kerül és egy fillér külön kiadás nélkül állhatna gyülekezeti énekgyűnk sokkal magasabb színvonalon, mint ahogyan áll.

Nem mondom én, hogy egyes nagy gyülekezeteinkben, így különösen Debrecenben, nagyon is el nem férne egy legmagasabb képzettségű egyházi zeneigazgatói állás fenntartása, ami aztán természetesen külön költséggel járna, de kamatját erkölcsiekben s idővel még anyagiakban is, busásan meghozná. Hiszen református egyházunknak — a vértanu Goudimel egyházának — az egyszerű gyülekezeti éneklés fenntartásán és minél magasabb színvonalra fejlesztésén kívül volnának bőven kötelességei a magasabb egyházi zene művelése tekintetében is. De a kérdés ez oldalának most békét hagyok, mert írógépem zakatolása közben is hallom rá megzendülni a nagy magyar kálvinista és különösen debreceni symphoniát: „Nincs pénz!”

Maradjunk csak amellet, hogy ugyanazért a pénzért, amelyért ma templomi gyülekezeteink legnagyobb része, így a debreceni is rosszul énekel, lehetne jól is énekelni.

Mert az már csakugyan nem pénzkérdés, hogy lelkipásztorok és kántorok, meg tanítók, zene- és énektanárok egyesült munkájával és a presbyteriumok megértő támogatásával, sőt

ahol kell és lehet, kezdeményezésével, a gyülekezeti éneklésünk feljebb emelkedjék a mai, átlag véve igen siralmas színvonalról.

Nem akarom itt újra felsorolni gyülekezeti éneklésünknek számtalanszor — és lapunkban is igen sokszor — nálam hozzáértőbbektől szóvatott közismert zenei hibáit, lomposságait és izléstelenségeit. Most csak arra mutatok rá, hogy gyülekezeteink nagy részében, kivált a városiakban énekeskönyvünk *dallam- és szöveginckésének ismerete is* egyre szűkebbre szorul. A tíz év óta használatban lévő s kétségtelen súlyos hibái és hiányosságai mellett is nagy értéket és előhaladást jelentő új énekeskönyv e tekintetben nem hozta meg a várt eredményt. Vannak gyülekezetek — sajnos, Debrecen vezetésével — ahol az új énekeskönyv használatba vétele óta *kevesebbet, kevesebbfélét és rosszabbul énekelnek*, mint azelőtt. Ahogyan különösen a fölségesnél-fölségesebb zsoldárdallamok és szövegek el vannak ejtve és hanyagolva, az igazán nagyon nagy lelki elkoldusodást jelent éppen a Zsoldár klasszikus egyházában.

Pedig milyen egyszerűen lehetne ezen segíteni!

A dallamokat illetőleg nem volna szükség egyébire — kivált ahol magasabb és alsóbbfokú gyülekezeti iskolázás is van — mint egy, vagy több gyülekezeti énekkar alakítására, amelyeknek legelső és legfőbb feladatává nem a magasabbrendű műéneklés kultiválása, hanem a templomi, gyülekezeti ének helyes vezetése, meg

TÁRCA

„Más!”

Mifelénk is úgy volt eddig, miszerint a családfő nevenapja egy-egy ebéddel, avagy vacsorával volt rendszeren megünnepelve.

Az elmúlt év őszén azonban ezen a téren is némi változás történt.

Látva ugyanis a mostani idők rettenetes nyomorúságát, azzal a javaslattal fordultam a helybeli intelligencia tagjaihoz, hogy a névnap ebédek, vacsorák költségeit fizessük be a községi pénztárba. S ezen összegből karácsonykor ruházzuk fel a mezítelen, szegény iskolásgyermeket.

Javaslatom egyhangúlag elfogadtatott.

Régen volt nagyobb örömöm, mint amikor karácsony előtt arról értesültem, hogy az előjáróság már alkuszik is a suszterekkel, szabókkal, kereskedőkkel a cipőkre és ruhadarabokra.

Megérkezett aztán karácsony szombatja, amikor is több interpelláció hangzott el előttem, ilyenféle tartalommal: Tiszteletes úr! Minden cigánygyermeket felruháznak a községi háznál. A szegény magyar földműves gyermekének alig jut valami...

A dolgon, a helyzeten változtatni azonban sehogysem tudtam. Nem tudtam, az igaz. De

legalább megtanultam azt a nagy igazságot, amit egyik kiváló fényes talentumokkal ékeskedő ügyvédünk mondott valamikor előttem: „Abszolút igazság nincsen. Az égben van az igazság...” — Más!

*

Pár évvel ezelőtt, úgy tavasz kezdetén, Bujra kellett átmennem.

A parókhia környékén kezdetben egy élő lelket sem találtam. S ezen a tényen nem is igen csodálkoztam, mert kegyetlen, pogány szél lújdogált az újhelyi hegyek felől.

Amint azonban az udvaron erősebben széttekintettem, egy öreg férfiút pillantottam meg a bokrok mögött. Kezében kapa volt s erősen dolgozott. Közelebb léptem hozzá. S nagyot néztem, amikor a felső-tiszamenti lelkipásztorok nesztorát, id. Andrassy Kálmán bátyánkat láttam magam előtt.

Jól emlékszem, hogy amikor megláttam a mi kedves bátyánkat, amint a napsugár végigragyogott ősz haján, szakállán, hirtelen ilyesmi jutott eszembe: Lám, a magyaroknak is van Tolsztoj Leójuk. Csak nem képesek észrevenni, munkásságát értékelni...

Nézetem szerint legokosabb lenne, a mi kedves Kálmán bátyánkat abban az egyszerű ruhában, kezében a kapával lefestetni. S aztán ezt a képet el kellene helyeztetni például a debreceni kollégium könyvtárában ilyenféle fel-

alkalmas időben és helyen az egész gyülekezet-
tel való begyakorlása tétetnék. Úgy, ahogy azt
az egyik derék és ambiciózus kántor néhány
éve Debrecenben javasolta, sajnos, eredmény
nélkül. Pedig lelkes, lelkiismeretes és hozzá-
értő embereknek ezt nemhogy Debrecenben, de
a legkisebb falusi gyülekezetben is meg lehet
valósítani. Egyházlátogatások alkalmával ál-
mélködve és repeső örömmel hallottam föl-
zendülni nem egy parányi gyülekezet férfi- vagy
vegyeskarának a debreceni Nagytemplomba is
beillő éneklését. Nem bírom fölfogni, hogy ha
ezeket a nagyon egyszerű embereket ambíció-
nálni és nagyszerűen betanítani is lehetett ne-
héz műdarabok előadására, miért ne lehetne
őket föllelkesíteni arra is, hogy az énekeskönyv
rendszeres végigtanulásával magában a gyüle-
kezeti éneklésben is vezető és példaadó szerepet
vigyenek. Amellett nagyobb gyülekezeteinkben
az ilyen énekkarok tagjai még tisztos kenyér-
kereseti lehetőségekhez is jutnának a temetése-
ken való énekléssel, amelynek különösen le-
züllött, elpápistasodott, világi énekek és ének-
karok által tönkretett voltáról jobb nem is
beszélni. Csak annak a reményünknek adjunk
kifejezést, hogy talán még mindig többségben
van azoknak a jó és mélyérzésű református lel-
keknek a száma, akiknek sokkal kedvesebb
volna a temetéseken megannyi magasztosnál-
magasztosabb régi szép egyházi énekünk el-
éneklése az egész gyülekezet és az azt helyesen
és szépen vezető egyházi énekkar által, mint a

irattal: Andrassy Kálmán buji református lelki-
pásztor. Oázist teremtett a pusztában. Intőjelt
adott a saját egyházának, miszerint a magyar
református Sion csak addig virágzik, amíg bölcs,
puritán lelkeket nevel és állít az eklézsiák
élére!... — Más!

*

Nagy igazságot hirdet a mi kedves szer-
kesztőnk akkor, amikor sürgeti, hogy a lelki-
pásztorok nyilvános összejövetelek, gyűlések
alkalmával igyekezzenek egyházas jellegű, fe-
kete ruhában megjelenni.¹

Sokszor megtörténik, hogy egyik-másik
lelkésztestvérünk nehéz, sőt komikus helyzetbe
kerül ezen elv, felfogás fumigálása miatt.

Velem történt például néhány évvel ezelőtt
a következő eset:

Egyik jeles, jónevű irredenta előadónk ér-
kezett a községbe s kidoboltatta, hogy előadást
fog tartani a vendéglő nagytermében.

¹ Természetes, hogy ezt is hirdetem. De én
abban a cikkemben, amely a multkori vitát megin-
dította, igazában csak azt a minimumot követeltem,
hogy *legalább a palást alatt* öltözködjünk fel tiszta
ünnepi feketébe. És amint látni méltóztatott, akadt
olyan felfogás, amelyik még ebben a minimális kö-
vetelményben is „rövidlátó orthodoxiát“ és „ájtato-
san szemhunyorogató“, „lemondó aszkézist“ látott.
Hát még a kedves Bátyám felfogásában mit fog
látni?
Szerk.

„végzetünk szörnyű átkáról“ és hasonló kriszt-
tustalanságokról való szívrepesztő, könnyfa-
csargató, de rendesen abszolút esztétikátlan
dalkari ömledezés.

Ami pedig a szövegeket illeti: e tekintet-
ben az új liturgia (a 10—11. lapokon) különös
nyomatékkal mutat rá a lelkipásztoroknak egy
olyan kötelességére, amelytől azoknak egy nagy
része (éppen Debrecenben is) érthetetlen módon
húzódózik.

Ez a kötelesség — amelynek alapelve le-
van fektetve már az egyházi I. tc. 135. §-ába
is — abban áll, hogy a lelkipásztoroknak kiváló
gondot kell fordítania az egész istentisztelet
szellemi egységére, minden egyes alkatrészének
az Igével és egymással való összehangolására
s ebből folyólag a megfelelő énekversek ki-
válogatására és kijelölésére is. Ez a lelkipásztor
joga és a lelkipásztor tiszte. „Csak így lesz isten-
tiszteleteinkben lélek és igazság, így lesz azokban
belső, külső egység, összhang, így lesz az egyébként
nagyon is egyszerűnek látszó református liturgia
a szépség, magasztosság, jenség tükörképévé.“

Kétségtelen, hogy énekeskönyvünk sok
tekintetben lehetne gazdagabb, nemcsak zenei-
leg, de gondolat tartalomban is, mint amilyen.
De az is kétségtelen, hogy a meglévő gondolat-
tartalma és szövegkincse is bőségesen és válto-
zatosan kiaknázható minden egyes gyülekezeti
istentiszteleti alkalom szép és szoros liturgiális
eszei és művészi egységének megteremtésére.
Ennek sem a lelkésznel, sem a kántornál nem

Én azonban a terminusról elfeledkeztem.
Tél volt s rendes szokásom szerint egy bárány-
bórsapkában és egy hamvasszürke bekecsben,
úgy 3 óra tájban sétálni indultam a mezőre.

Alig mentem a községtől egy fél kilométer-
nyire, hirtelen eszembe jutott, hogy az irredenta
előadás éppen most veszi kezdetét.

— Hiszen — gondoltam magamban — a
község lakossága úgy is ismer, az előadó pedig
úgy sem ismer, elmehetek hát én bekecsben is
arra az előadásra. S azzal indultam vissza a köz-
ségbe.

Néhány perc múlva már ott voltam a ven-
déglő termében. Az előadó már javában beszélt
az emelvényen. A publikum nagy figyelemmel
hallgatta az előadást. Lassú léptekkel beálltam
én is a tömeg sorai közé.

Az előadó éppen az orosz bolsevizmusról
beszélt. A többek között felhozta annak az orosz
népszónoknak hasonlatát, aki a bolsevista-
forradalom kitörése után egy ezüst fogantyús
bottal állt fel az emelvényre s aztán így szólta a
muzsika elvtársakhoz: Látjátok ezt a botot elv-
társak?! Mi történt itt? Semmi! Csak ennyi
az egész!...

S aztán a levegőben megfordította az ezüst-
fogantyús botot, úgyhogy az ezüst alólra, a bot
sáros vége ellenben felülre került.

— Az ezüst — mondá messze halló han-

állhat lényegileg egyéb útjába, mint a — kényelemszeretet.

Még az sem állhat útjába, ha az illető lelkész esetleg csak vasárnap reggel állapodik meg abban, hogy — miről is fog ma predikálni. Mert még akkor is át lehet üzenni az istentisztelet előtt kántor urannak. Akiknél a méltán megkövetelhető normális állapotnak úgyszólván meg kellene lennie, hogy ne lehessen őket soha zavarba hozni az Énekeskönyvnek sem egyetlen dallamával, sem egyetlen szövegével. A záróének „rákereséséből” ugyan nem egy kántor szeret valóságos „kunststück”-öt csinálni — emiatt nem szereti, ha a lelképásztor jelöli ki neki előre az énekeket mind —, de ugyanezzel a ráénekkelésével nagyon sokszor takarosán agyon is lehet ütni s néha komikumba fullasztani a prédikáció építő hatását.

Én bizony ezen a téren most már, miután világosan beszélő tétéles rendelkezés is van rá, egy percig sem hagynám tovább érvényesülni a kántori ambíciót (amelynek úgy művészi, mint egyházépítő téren megannyi más, gyönyörűbbnél-gyönyörűbb érvényesülési lehetősége van a legkisebb gyülekezetben is, kivált ahol a kántorok a templomonkívüli egyházépítés [„belmisszió”] munkáiba is lélekkel és szeretettel bekapcsolódnak), de még kevésbé hagynám tovább elterpeszkedni a lelkészi kényelemszeretetet, az „eddig se csináltuk, mégis jó volt” meleg takarója alatt. Sőt azon kezdeném, hogy lelkészi oklevelet sem adnék a kezébe

gon — az orosz arisztokrácia, előkelőség alóla került, a mélységbe... A bot sáros vége pedig, a szemét, a sár, a csöcselék felülre, a magasságba...

Sajnálom — folytatá a mi irredenta előadónk —, hogy ennek az orosz férfiúnak, aki ezeket mondotta, a neve hirtelen nem jut eszembe.

Én pedig — hirtelen elfelejtkezve arról, hogy egy hamvasszürke bekecsben álldogálok a publikum sorai között s kezemben egy méhkaptár-formájú, hatalmas bárányszőr-süveggel — felszóltam az emelvényre: Annak az orosz férfiúnak Primov volt a neve. S ezért a beszédért a bolsevisták azonnal agyonlőtték.

Erre a mi kedves irredenta előadónk kissé megesendésedett s aztán így szólt: Úgy van, ennek az orosz népszónoknak Primov volt a neve. Tényleg agyonlőtték.

Majd felém tekintve az emelvényről s látva az én agrikultúrát jelképező öltözetemet, ilyen szavakkal dícsért meg a mi kedves irredenta előadónk a nagy tömeg füle hallatára: Derék dolog, kedves Bátyámuram! Úgy látszik, hogy kedves Bátyámuram néha-napján olvasgatni is szokott...

*

A viszontolvasásra!

Baráth Imre.

senkinek, aki nem tudja könyv nélkül az egész Énekeskönyvet — amely elvégre versben van és így sokkal könnyebb megtanulni, mint pl. a dogmatikát. Zenei hallást, éneklő és zenélő képességet nem adván mindenkinek megközelítőleg egyenlő mértékkel sem az Úr Isten, azt nem erőltetném, hogy minden lelkész növendék kivétel nélkül egyházzenei képzésben is részesüljön. De azt már csak föl lehet és föl is kell tenni, hogy memorizálni, pláne verset, képes minden leendő prédikátor.

És ott, ahol a prédikáció egyikfelé, a bibliai lectio másikfelé, az imádság harmadikfelé, az énekszövegek pedig negyedik-ötödikfelé sántálnak — bizony mondom, az egyház és a gyülekezet lelki életének másirányú megnyilvánulásában sem nagyon várható és remélhető harmónia.

R. I.

EMLEKEZÉSEK

Kislánci Lánczy József beregi esperes.

A beregi református egyházmegye arany-szívű, jó esperesét: Lánczy Józsefet, ki április hó 22-én váratlanul elhunyt, április hó 24-én d. e. 11 órakor helyeztük örök nyugalomra a csarodai temetőben. Impozáns, szép temetésén Bereg megye egyházi és világi életének minden számottevő személyisége részt vett; ott volt gyülekezetének népe, a kiterjedt rokonság és az egyházmegye minden lelkésze kivétel nélkül. A temetési szertartás Porzsolt István újfahértói esperes vigasztalást kérő imádságával kezdődött, utána Fóris Lajos, a nagykarolyi egyházmegye esperese mondott mély filozófiával kidolgozott, tartalmas gyászbeszédet. A sírnál Gacsályi József barabási lelkész, tanácsbíró végezte a szertartást. Úgy a háznál, mint a temetőben egy-egy gyászzenét adott elő a beregi református tanítók énekkara Gáll János igazgatótanító vezetésével. A drága halottat egy ideig palástos lelkészek vitték a temető felé vezető úton.

Lánczy József, kinek szép, magyar alakját és jó szívét még messze vidékeken is ismerték, meghalt 68 éves korában, rendes napi teendőinek elvégzése után. Rövid életrajzát a következőkben ismertetjük: született Csetfalván, 1863 aug. 4-én. Apja Lánczy József előbb csetfalvai, később márokpapi-i lelkész volt, anyja Fejérváry Erzsébet. A daliás természetű fiú előbb katonai pályára készült s csak később változtatta meg szándékát. Középiskoláit Iglón és Máramarosszigeten, felsőbb iskoláit pedig Sárospatakon és Debrecenben végezte, ez utóbbi helyen nyerte lelkészi oklevelét is.

Iskolái végeztével Mezőváriban (Bereg m.) lett segédlelkész. Innen választották meg 1892-ben rendes lelkésznek Haláborra. Megnősült

ugyanítt 1892 május 18-án. Felesége lett Görömbe Berta, aki maga is ároni család gyermeke s aki halála napjáig erős támasza, a mindentről gondoskodó hitvesnek és háziasszonynak közismert mintaképe volt. Boldog házasságukból hat gyermek (öt leány, egy fiú) született, kiknek révén már örvendező unokák vették körül a jószágos nagyapát s most felejtetni igyekeznek az özvegyé lett nagyanya szomorúságát. — A csarodai egyház 1899-ben hívta meg lelkipásztornak, ahol halála napjáig hűséges és minden közérdekű dologban tevékeny szolgálója volt az Istennek.

A háború előtt már éveken keresztül jelentős tagja volt a beregi nagy egyházmegyének, mint számvevőszéki tag és iskolai körlátogató. A csonka-beregi egyházmegye vezetését a legnehezebb időkben, 1920-ban vette kezébe, mint helyettes esperes. Az átmeneti idők elmúltával 1921-ben rendes esperesnek választotta meg a közbizalom s mint ilyen működött halála napjáig. Tíz évre terjedő esperesi működését örökre felejthetlenné tette megbocsátó, önzetlenül szerető krisztusi lelkületével. Az országos református Zsinatnak 1926-tól pötagja, 1928-tól kezdve pedig rendes tagja volt. Lelkészkedésének korábbi éveiben egyház-irodalmi téren is jelentős munkásságot fejtett ki.

Legyen az Úr békessége, áldása nyugvó porain, vigasztalása az őszinte szívvel gyászolókkal!...

(Klmm.)

HÍRADÁS

A Zsinat.

Nagyjelentőségű s különösen az egyház anyagi életére mélyen kiható javaslatok tárgyalására gyűlt össze az országos Zsinat május 4-én reggel.

Baltazár Dezső püspök nagyon szép imádsága után Dókus Ernő világi elnök nagyszabású beszéddel nyitotta meg az ülést, megemlékezve a legutóbbi idők nevezetesebb eseményeiről, alkalmat adva gróf Bethlen István, Baltazár Dezső, Révész Kálmán és Ravasz László püspökök ünneplésére. Majd Baltazár Dezső püspök emlékezett meg Dókus Ernő főgondnok húszéves szolgálatáról és legutóbbi magas kitüntetéséről. A Zsinat percekig tartó tapsolással ünnepelte a páratlanul népszerű és példaadó szolgálatot teljesítő elnökét. Ezután a Zsinat tagjai körében történt változásokról tétetett jelentés és konstatáltak, hogy két-három tag kivételével mindenki megjelent. Ezzel az alakulás befejeződven, a bizottságok kezdtek meg munkájukat.

Május 5-én a 9 órától 2-ig tartó ülésen a missziói törvényjavaslatot tárgyalták és fogadták el általánosságban és részleteiben Enyedy Andor előadása mellett. Ez a törvényjavaslat már előzően igen alapos megvitatásban része-

sült és a missziói munka módozataira vonatkozó konventi szabályrendelet már el is készült.

Május 6-án kezdődött az adóügyi törvényjavaslat általános tárgyalása. Varga Sándor esperes volt az előadó, többen szóltak általánosságban a tárgyhoz, köztük némelyek jelentős elvi kérdéseket érintve

A spiritualis irányzatnak Forgács Gyula volt a szószólója, míg Görömbei Péter nagyértékű és gazdag történelmi adatokkal támogatott beszédben az állami segély megokoltságát fejtegette. Antal Géza püspök viszont a realitás bázisán az aurea mediocritas elvét képviselte ebben a nagyjelentőségű elvi kérdésben.

Az általános vita szerdán be is fejeződött s csütörtökön reggel Varga Sándor előadó elmondhatta záróbeszédét. Ezután a Zsinat a javaslatot a részletes tárgyalás alapjául elfogadta.

A részletes tárgyalás során az 1. § első bekezdését Kun Béla javaslatára törölték, a többi részt változatlanul fogadták el.

A 2. §-nál nagy vitára lehetett volna kilátás a tekintetben, hogy a vagyoni és jövedelemadó az egyházi adó alapjául szolgálhat-e. Mint-hogy az előadó az ennek lehetőségét kizáró szavak kihagyását javasolta, ez a vita persze elmaradt. Mindazáltal megbeszélték ezt a kérdést és Benedek Sándor nagyérdékű beszédben világította meg azokat az előnyöket és hátrányokat, amelyek a jövedelem- és vagyoni adónak egyházi adóalapul elfogadásával járnak s legjobbnak vélte, ha ez a két adónem egyházi adóalapulvétele sem el nem rendeltetik, sem el nem tiltatik.

Valószínű, hogy az adótörvényjavaslat tárgyalása pénteken ér véget s talán még a közalapról szóló törvényjavaslat is letárgyalatik s a jövő hétre a lelkészi nyugdíjintézeti javaslat marad.

Lelkipásztori jubileum.

Csendes, alkotó, eredményekben gazdag lelkipásztori munkásságnak 45 éves évfordulójához ért el Kozma Zsigmond biharnagybajomi lelkész. A puritánjellemű, ékesszóló lelkipásztorok mintaképe Kozma Zsigmond. 70 évvel a vállán ma is fiatal erővel s ambícióval s munkakedvvel szolgálja az ő Urát. Az elmúlt vasárnap ünnepelte Biharnagybajom lakossága tisztelt lelkipásztornak 45. lelkészi, bajomi lelkész-ségének pedig 30. éves évfordulóját. Az ünnepelt csendben, lélekben óhajtotta megülni e nagy napot. De népe is részt akart venni ez örömben. Nem tömjénezni akartak neki, hanem az elismerés zászlóját akarták meghajtani előtte, ki nem csak lelkipásztora, hanem valóságos vezére, atyja a szép nagy református községnek. Így az ünneplést nem hárihatta el. Vasárnap délelőtt istentisztelet volt, melyen az igét Tassi János segédlelkész hirdette. — Az alkalmi prédikáció mélységesen hatott a

zsúfolásig megtelt templomban lévő hívekre. Az istentisztelet után presbiteri ülés volt az egyik elemi iskolában. A presbiteri ülésen a presbiterium teljes számmal jelent meg. Hivatalos volt a község elöljárósága s tisztikara, a közigazgatás és minden hivatalos testület. Küldöttségileg képviseltették magukat az összes egyesületek és körök. A presbiteri ülést a XC. zsolttárral kezdték meg, majd Tassi h. elnök imádkozott és a diszülést megnyitotta s felkérte Stiglic Sándor kántor-tanítót s Végh Gyula gondnokot s két presbitert, hogy hívják meg az ünnepeltet az ülésre. Az ünnepelt lelkipásztort, kinek vállát a 45 éve viselt palást borította, a diszülés tagjai kitörő eljenzéssel fogadták. Tassi segédlelkész üdvözölte a belépő lelkészt, szép beszédben köszöntve a jubilánst. Majd dr. Eröss István főszolgabíró üdvözölte az ünnepeltet. A járás és község közigazgatása nevében mondott méltató szavakat s kérte az Istent, hogy még soká legyen az Úr igéjének hirdetője. Utána Papp Gyula igazgató-tanító mondott a presbiterium és a tanítói kar nevében remekbeszabott méltató beszédet. Végül is a presbiterium és tanítói kar ajándékát átadta az ünnepeltnek. Az üdvözlések sorát két kis elemista gyermek zárta be, kik gyönyörű csokrot adtak át az elemi iskolák nevében. Az ünnepelt meghatottan mondott köszönetet. Fogadást tett, hogy bár 70 évvel a vállán, fiatalos hittel fog dolgozni tovább az egyház s a község érdekében. Kéri az emberi támogatást s kéri Isten segedelmét. Az ülés Tassi s. lelkész zárószavaival s énekkel ért véget. Majd a jelenlévők személyesen is üdvözölték az ünnepelt lelkipásztort, aki a mintegy 150 gratulálónak külön-külön mondott köszönő válaszsavakat. Délután ismét istentisztelet volt, melyen Csávás Sándor református theologus predikált. (s.)

Lapunk és vele bizonyára egész egyházkerületünk szeretettel, tisztelettel és a Kegyelem székéhez küldött hálaadó és könyörgő imádságokkal csatlakozik a jubilálók seregéhez s a kitűnő gyakorlati érzéssel és eréllyel megáldott, a gyönyörűséges igát sok nehéz megpróbáltatás után is diadalmas hittel, emelt fővel hordozó, széles körökben ismert és tisztelt jubilánst a legmelegebb jókívánatokkal köszönti.

KÜLÖNFÉLÉK

Debreceni lelkészek új szolgálati helye. A két lelkészválasztás után a debreceni lelkészek és segédlelkészek eddigi szolgálati beosztása nagy változáson ment keresztül. A dr. Révész Imre lelkipásztor egyetemi tanárrá történt kinevezésével megüresedett Kálvintér 8. szám alatti paróchiát Kolozsváry Kiss László eddigi árpádtéri lelkész foglalta el Magyar Bertalan segédlelkésszel. Egyházzrészük a mesteruccai. A Szele György halálával megüresedett, Révész

tér 2. sz. alatti lelkészi állást Uray Sándor eddigi mesteruccai egyházzrész vezetőlelkész tölti be, segédlelkésze Kovács József. Egyházzrész a piacuccai. A Széchenyi uccai paróchia és a csapóuccai egyházzrész lelkésze Papp Imre most választott lelkész lesz, segédlelkésze Márki Kálmán; az árpádtéri egyházzrész vezetőlelkésze dr. Diószeghy Mihály, segédlelkésze Kardos Lajos.

Az Országos Református Tanáregyesület közgyűlése. Az Országos Református Tanáregyesület f. évi közgyűlését május hó 26-án és 27-én tartja Debrecenben; 26-án lesznek a szakosztályi gyűlések, 27-én pedig a választmányi és közgyűlés. A választmány — az alapszabályok értelmében — tárgyalja a központi igazgatóság előterjesztéseit, ezek között ezúttal a Dóczy Imre halálával megüresedett elnöki tisztségre való jelölést is, melyeket aztán a közgyűlés elé terjeszt. — A központi igazgatóság már körlevélben tudomására hozta a tagoknak, de ismételen föl hívja szíves figyelmüket, hogy akik közülök a közgyűlésen megjelenni szándékoznak, május hó 13-áig okvetlenül jelentkezzenek a debreceni református gimnázium igazgatóságánál. Tudatja egyúttal, hogy május hó 27-én a közgyűlés után a tagok számára díjmentes közebed adását a hatóságok adományai, a legnagyobb valószínűség szerint, lehetővé teszik; a központi igazgatóság és a debreceni tanárság a vendégek elszállásolásán is buzgón munkálkodik. A közgyűlés tárgysorozatát és a többi tudnivalókat a központi igazgatóság csak május 13-ika után teheti közvé. Ez értesítést a központi igazgatóság kérésére közöljük.

A debreceni református főgimnázium 1921-ben érettségizett növendékeit felkéri dr. Klein Gáspár, Miskolc, Vármegyeháza és dr. Tassy Ferenc, Debrecen, Kollégium, hogy címüket és esetleges kívánságaikat velük a tízéves érettségi találkozóra vonatkozólag közöljék. A találkozó valószínűleg július hó 4-én lesz.

Látogatás Szele György lelkész sírjánál. Boldog emlékezetű Szele György volt debreceni lelkész halála évfordulója alkalmából dr. Vekerdi Béláné igazgatónő, az osztályfőnökök és vallástanár kíséretében a Dóczy-intézet polgári iskolája IVa) és b) osztályának növendékei látogatást tettek. Dr. Vekerdi Béláné emlékezett meg a jó pásztorról, aki a Dóczy-intézetnek hosszú évtizedeken keresztül igazgatótanácsi elnöke volt. A hálás növendékek virággal szórták be az egyszerű szobrot.

A debreceni református tanítóképzőintézet május 17-én üli meg fennállásának 75. évfordulóját. Ez alkalomból május hó 17-én d. e. 9 órakor ünnepély lesz a kollégium dísztermében. Imádkozik dr. Baltazár Dezső püspök, üdvözlőbeszédet mond Karai Sándor kollégiumi igazgató, emlékbeszédet tart dr. Veress István tanítóképzőintézeti igazgató. Az intézet hősi halált halt tanuló emlékművét beszéd kíséretében 12 órakor megkoszorúzza dr. Bartha Károly

tanár. D. u. 4 órakor lesz az intézet növendékeinek tornavizsgálója. Ez alkalommal tartják találkozójukat az intézet 1921-ben végzett növendékei.

A királyhágómelléki református egyházkerület tavaszi közgyűlését május 27—28. napjain tartja. Ez alkalommal lesz dr. Thury Kálmán egyházkerületi főgondnok beiktatása s az új lelkészek felszentelése.

Felvételi hirdetés. A Kálvineum ideiglenesen Nyíregyházán elhelyezett református tanítónőképző-intézetének I. osztályába a következő, 1931/32. iskolai évre felvételt kérhetik azok a tanulók, akik a középiskola, vagy polgári iskola IV. osztályát jeles, vagy legalább általános jó osztályzattal elvégezték, 14. életévüket betöltötték, de 16. éven még alul vannak. Elégséges minősítésű bizonyítvánnyal folyamodók kérvényét az igazgatóság visszaküldi, azért a kérvényezés ilyen bizonyítvánnyal teljesen hiábavaló. A kérvényhez csatolni kell a következő okmányokat: 1. születési anyakönyvi kivonatot, 2. a középiskola, illetve polgári iskola IV. osztályáról szóló bizonyítványt. Ha a folyamodó most végi tanulmányait a IV. osztályban, csatolni kell a III. osztályról szóló bizonyítványt és a IV. osztálybeli félévi értesítőt. Pótlólag azonban július 1-ig a IV. osztályról szóló bizonyítvány is feltétlenül beküldendő. 3. újkéletű hatósági orvosi bizonyítvány annak igazolására, hogy a folyamodó érzékszervei épek, színerzéke hibátlan, éptestű s a tanítói pályára alkalmas, 4. azok a folyamodók, akik a folyó iskolai évben nem voltak rendes tanulók, községi bizonyítványt is tartoznak mellékelni annak igazolására, hogy szülői felügyelet alatt voltak s erkölcsi magatartásuk kifogástalan volt. A Kálvineum igazgatótanácsához intézett kérvényeket 1931. május hó 31-ig kell az intézet igazgatóságához Nyíregyházára beküldeni. *A folyamodók okmányaikhoz egy negyedréte nagyságú, megfelelően felbélyegzett és megcímezett borítékot is tartoznak mellékelni.* A felvétel csak akkor végleges, ha a növendék az intézetben megtartott orvosi és zenei hallásvizsgálaton megfelel a követelményeknek. Egész évi tandíj — tekintettel arra, hogy intézetünk sem a dologi, sem a személyi kiadások fedezésére nem kap egyetlen fillér állami támogatást sem, — protestáns növendékeknek 125 P., más vallásúaknak 200 P. Mellékdíjak összege 21 P. 98 fillér. A tandíj félévenként előre, a mellékdíj a beírás alkalmával egyszerre fizetendő. Tandíjkedvezményt az intézet — tekintettel a fentebb megjelölt okokra s a teljesen ingyenes lelkész-árvákra — egyelőre nem adhat. Egyenlő feltételek mellett, elsősorban a Leánykálvineum polgári iskolájában végzetek vétettek fel. Néhány jelentkező üresedés esetén a II., III. és IV. évre is felvétetik. Internátusi felvételt külön kell folyamodni. Internátusi díj évi 800 pengő, lelkészeknek, tanárok és tanítók gyermekei után évi 600 pengő és 50 pengő mellékdíj. Az internátusi díjak havonként is fizethetők. Nyíregyháza, 1931. április hó. *Az intézet igazgatósága.*

Szerkesztői üzenetek.

V. M. G. Helykimélés és egy meddő vita látszatának elkerülése végett legyen szabad a nyílt levél közlésétől eltekintve s annak pontjaira itt adnom meg a választ. 1. Ha egy következő zsinat a presbiteri ülések minden esetben kötelezően zárt voltát kimondaná, akkor a titoktartásra vonatkozó óhajnak is korlátlanul érvényt lehetne szerezni. Pro és contra érvek egyaránt hozhatók fel a tekintetben, hogy egy ilyen egyetemleges intézkedés a presbiteri egyházalkotmány szellemével összeférné-e. De

én az egész kérdést túl-akadémikusnak tartom, mert a zárt ülésen folyó tárgyalások kifecseggőivel szemben a mai törvény alapján is el lehet járni (V. 34. §. A) 2.), tehát tessék az elnökségnek előrelátónak lenni és minden szükséges esetben gondoskodni a zárt ülésről. 2. A szavazatok zárt borítékban adása és a szavazás eredményének nyílt ülésben kihirdetése tényleg rejt magában bizonyos ellenmondást, ámbar én úgy sejttem, hogy a zártborítékú kezelés elrendelésével a törvénynek nem annyira a nyilvánosság kizárása volt a célja, hanem az, hogy a szavazatlappal okmányi hitelessége és sértetlensége a megszámlálásig biztosítottassék. Az ellenmondás kiküszöbölése itt is a törvényhozás feladata volna. 3. Ha a két előbb említett irányban tényleg meghozatnék valamikor a kívánt törvényes intézkedés, akkor az egyes presbiteriumok szavazatainak nyilvánossághozatala is magától eselnék, illetőleg fegyelmi vétségül volna minősíthető, addig azonban szerény véleményem szerint ennek nincs módja. A *mai* helyzetben ettől az egyházi lapokat — legalábbis a *nem* hivatalos lapokat, minő pl. a miénk is — éppoly kevéssé lehet eltiltani, mint a világiakat. Arról, hogy ez korteskedés-e és általában a korteskedés lényegéről megint vég nélkül lehetne vitatkozni. Talán hagyjuk ezt az illető szerkesztők és kiadók lelkiismeretbeli elbírálására. Abban azonban, azt hiszem, megegyezhetünk, hogy nem az *ilyen* korteskedés az, ami tönkreteszi az egyházunkat — és vajha csak ilyen korteskedési esetekkel találkozunk pl. a lelkészválasztási küzdelmekben!

T. L. Ny. Szintén helykimélés és a meddő vita látszatának elkerülése okából vagyok bátor csak itt reflektálni. Az érvelést meg is lehet fordítani: ha évenként úgyis csak öt-tíz pengő „szivárog be“ az illető lelkészekhez keresztelési stóla címén, hát érdemes ezért az összegért még a mai — tudom, milyen nyomorúságos — helyzetben is magukra venni az illető atyáknfiainak a „szentségárvulás“ ódiomát (ahogy reformátoraink a XVI. században mondták)? Azonban kedves Bátyámat és mindenkit megnyugtathatok: a mi Lapunkban fölvetődő javaslatok nem szoktak egyhamar a megvalósítás szőnyegére kerülni. A legszebb megoldás egyébként az volna, ha a magyar református lelkipásztorok *önkéntes* áldozattal mondanának le a keresztelési stóláról (aminek hihetetlen nagy erkölcsi kihatása volna!), de az bizonyos, hogy e téren *nem* az öt-tíz pengős évi keresztelési stólaival dolgozó és az adósság árvezeiben fuldokló falusi atyafiaktól kell várni a kezdeményezést.

TARTALOM: Csánki Benjámín: Tisza István — a Hegyi Beszéd embere. — Tárcsa. — R. I.: Az új liturgia, különös tekintettel a debreceni viszonyokra. — Emlékezések: Klmn.: Kislánci Lánczy József beregi esperes. — Híradás: A zsinat. — Lelkipásztori jubileum. — Különlék. — Szerkesztői üzenetek.

Laptulajdonos: Dr. KUN BÉLA.

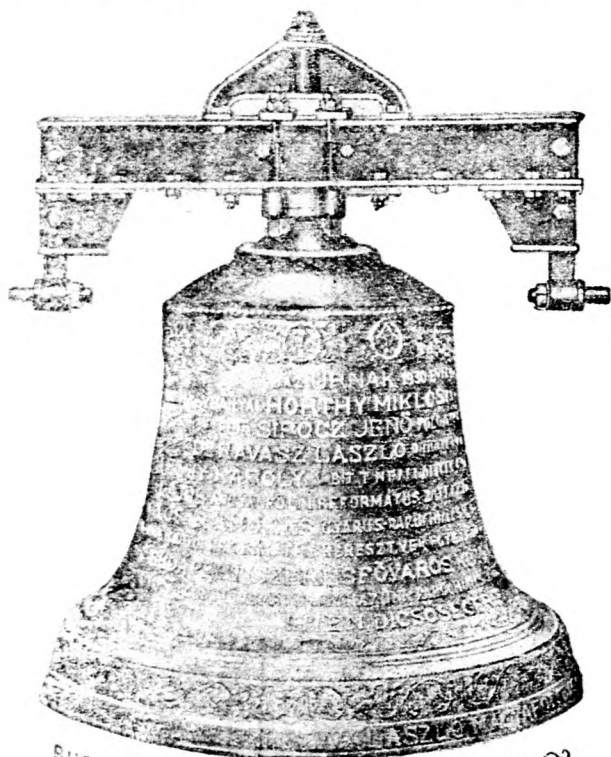
Magyarország aranykoszorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELVEY DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATÓTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

*

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, dísznőlkő-kécek, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1931-1059

Legszebb ajándék!!

Dr. Révész Imre: **Imádkozó magyar** című imakönyve a református közönség számára.

	Pengő
Papírkötés, vörös metszéssel	1·20
Egészvásznon, vörös metszéssel	2·20
Párnázott, díszvásznon, vörösmetszéssel . .	4·50
Párnázott, valódi bőrkötés, aranymetszéssel, tokban	8·40

Konfirmációi ajándéku legalkalmasabb és a magyarországi legnagyobb egyházak által elismerésben részesített és állandóan vásárolt

Dr. Erdős Károly: **Az én vallásom** című kis könyve, ára —'66
Harmadik, bővített kiadás. Eddig 38,000 példányban forog közkézben.

Legfinomabb celluloid kötésű, új énekeskönyvek, aranydíszítéssel 11.—

Legkisebb, új énekeskönyvek, legfinomabb bibliapapíron nyomva, igen finom és rendkívül izléses bőrkötésben 14.—

Ezenkívül dísz-zsoltárookban és imakönyvekben óriási választék!

Dr. Halmi János: **Református keresztyén Kis Káté a Heidelbergi Káté alapján.** 1.—

Nagy István: **Debreceni konfirmációi Kis Káté** —'20

Dr. Révész Imre: **Öntudatos hit** . . . —'60

Dr. Ferenczy Gyula: **Kálvinista Kis Káté** 1·60

Konfirmációi emléklap, egyszínű nyomás —'16

” ” kétszínű nyomás —'12

” ” négyszínű nyomás —'20

„MÉLIUSZ”
könyv-, zenemű-, papír- és írószerkereskedés
Debrecen, Ferenc József út 26.